

7. LUCEMBURKOVÉ NA ČESKÉM TRŮNU (14. – polovina 15. století)

„Přemyslovci vymřeli po meči!“ bědovali čeští páni. „Zůstala nám jen Eliška Přemyslovna – a aby vládla sama... To radši ne... Eliška se musí vdát. A dobře. Král musí být pěkný, zdravý a rozhodný – co kdyby vypukla válka? Na České království si leckdo brousí zuby...“ Požadavky splňoval nejvíc Jan Lucemburský. Vysoký, mužný, ochránce vdov a sirotků. Milovník turnajů a zápasů... Jan byl prostě frajer!

Co na tom, že se příliš nestaral o panování... Ani ho nenapadlo usadit se v Čechách a pečovat o království. Neustále cestoval, účastnil se bitev a diplomatických jednání.

(Martina Drijverová: České dějiny očima Psa)

Jan Lucemburský

1. Vysvětlíte první větu z úvodní ukázky.
2. O Janu Lucemburském se z ukázky dozvídáme skoro samou chválu. Jedna věc se mu však vytýká. Která?

JAN LUCEMBURSKÝ

Po smrti Václava III. zůstaly v **panovnickém přemyslovském rodu** samé ženy – **Václavovy sestry**. České království potřebovalo **nového panovníka**. Čeští šlechtici proto vybrali pro jednu z Václavových sester Elišku za manžela **Jana z rodu Lucemburků**. (Tento rod nepocházel z Českých zemí.) Díky sňatku se Jan Lucemburský stal novým českým králem.

Janovi se v Čechách nelíbilo. Od začátku měl neshody se šlechtou, a tak se v naší zemi zdržoval málo. V cizině se účastnil mnoha bitev a rytířských turnajů. Při jednáních s králi evropských států **získal** pro České království **nová území**. O panování se však příliš nezajímal. A tak **České království upadalo**. Jan si od šlechticů půjčoval peníze a do zástavy jim za to dával královské hrady. V zemi řádily loupežnické tlupy.

KAREL IV. (vládl 1347–1378)

Král Jan padl v bitvě. Trůn zdědil jeho sedmnáctiletý **syn Václav**, který vládl pod jménem **Karel IV.** Byl to **nejlepší panovník**, jakého České království kdy mělo. **Přísný**, ale **spravedlivý** a **moudrý**. Umínil si, že dá zanedbanou zemi do pořádku, aby v ní byl klid a bezpečí. To také splnil, České království velmi zvelebil. Jako **své sídlo** si vybral **Prahu**. Zasloužil se o to, že se stala **střediskem řemesel a obchodu, vzdělanosti a umění, jedním z největších měst v Evropě**. (V té době měla Praha asi 30 000 obyvatel.)

Řekněte nebo zjistěte, kolik obyvatel má Praha nyní.

Karlovi IV. dali při křtu jméno Václav. V sedmi letech ho otec odvezl do Francie ke královskému dvoru (francouzský král byl Václavův strýc). Zde získal vzdělání. Při biřmování dostal jméno Karel. V 17 letech se vrátil do Čech.

Karel zemřel v 62 letech na zápal plic. Jeho tělo je uloženo pod hlavním oltářem v Chrámu svatého Víta na Pražském hradě. Za jeho starostlivost o České království se mu říká **Otec vlasti**.

znak Lucemburků

svatba Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského (drobné postavy vpředu)

Karel IV.

Václava vychovávala **babička Ludmila. Vedla ho ke zbožnosti a starala se o jeho vzdělání. Václav tak jako jeden z mála panovníků té doby uměl číst a psát. Jeho matce Drahomiře se tento způsob výchovy nezamlouval. Kromě toho si myslela, že Ludmila usiluje o moc v zemi. Proto ji dala zavraždit. Také Ludmila byla prohlášena za svatou. Pověst vypravuje, že svatý Václav spí i se svou družinou v hoře Blaník. Až prý bude v Čechách nejhůř, vyjedou z hory a zemi ochrání.**

Ludmila se svým vnukem Václavem

Zjistěte v kalendáři, kdy si připomínáme památku svatého Václava. Toto datum si zapíšte. Zjistěte, na kterém pražském náměstí se nachází socha svatého Václava.

Kníže Boleslav I.

Po zavraždění Václava se stal **knížetem** jeho bratr **Boleslav**. Vládl víc než třicet let. Za jeho vlády se **rozvíjel obchod s cizími zeměmi**. Začaly se **razit stříbrné mince zvané denáry**. Boleslavovi se také podařilo **sjednotit český stát a ubránit jej proti nepřátelům**.

Vzpomenete si, kdo v našich zemích razil první mince? Ve které době to bylo?

ražba mincí ve středověku

Rod Slavníkovců

Jedním z významných rodů byli v 10. století **Slavníkovci**. Jejich hlavní sídlo se nacházelo v Libici (poblíž dnešních Poděbrad). **Bohatství a postavení Slavníkovců vyvolávalo nepřátelství dalších českých velmožů. Roku 995 vtrhli čeští velmožové do Libice a všechny přítomné Slavníkovce povraždili.** * Kdo konkrétně byli pachatelé vraždy, se s jistotou neví.

Z rodu Slavníkovců se zachránili tři významní muži, mezi nimi biskup Vojtěch. V době přepadení Slavníkovců totiž pobýval v zahraničí.

Podobné činy byly ve středověku poměrně běžné. Ve snaze pomstít se, posílit svoji moc nebo nabýt majetek se lidé bohužel často uchýlovali k násilí a vraždám.

* V minulosti se historikové domnívali, že Slavníkovce vyvraždili Přemyslovci. Tato teorie je však podle posledních zjištění mylná.

Libice – kamenný kostel propojený s dřevěným knížecím palácem (rekonstrukce)

Je možné řešit spory nenásilnou cestou? Povídejte si.

Zopakujte si:

1. Který slovanský kmen se usadil u řeky Vltavy? Který rod z tohoto kmene byl nejmocnější?
2. Jak a ve kterém století došlo k vytvoření českého státu?
3. Jak se jmenoval první kníže, o němž se dochovaly písemné zprávy?
4. Který slavný český kníže byl na příkaz svého bratra zavražděn a prohlášen za svatého?
5. Byl Boleslav I. dobrým vládcem? Uveďte hlavní klady jeho vlády.

Český stát za přemyslovských knížat

